

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

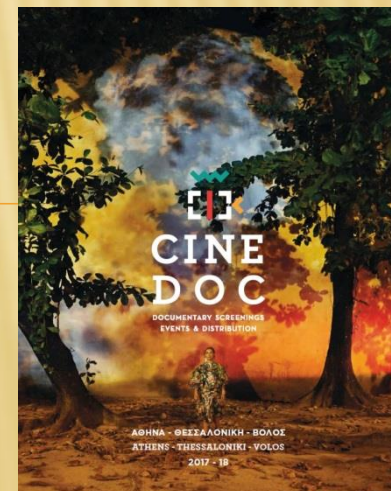
Ελένη Χρυσούλου
Θεωρητικός Κινηματογράφου Α.Π.Θ.

Υπεύθυνη Διοργάνωσης CineDoc Βόλου
EChrysop@gmail.com

Λίγα Λόγια το CineDoc

Το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ CineDoc προβάλλει βραβευμένα ελληνικά και ξένα ντοκιμαντέρ, σε συνεργασία με διάφορους φορείς. Στον Βόλο το Φεστιβάλ συνδιοργανώνεται με την Διεύθυνση Πολιτισμού του ΔΟΕΠΑΠ-ΔΗΠΕΘΕ του Δήμου Βόλου από το 2016. Οι προβολές, που διαρκούν από τον Σεπτέμβριο έως τον Απρίλιο, συνοδεύονται από παράλληλες εκδηλώσεις με στόχο να ενθαρρύνουν τον διάλογο γύρω από σημαντικά κοινωνικά θέματα και να εμπνεύσουν συλλογικές δράσεις.

Από το 2015, το CineDoc είναι ιδρυτικό μέλος του ευρωπαϊκού δικτύου Moving Docs, που διανέμει και προβάλλει επιλεγμένα ντοκιμαντέρ σε ολόκληρη την Ευρώπη και από το 2017 διοργανώνει το Διεθνές Φεστιβάλ Παιδικού και Νεανικού Κινηματογράφου Αθηνών CineDoc Kids.

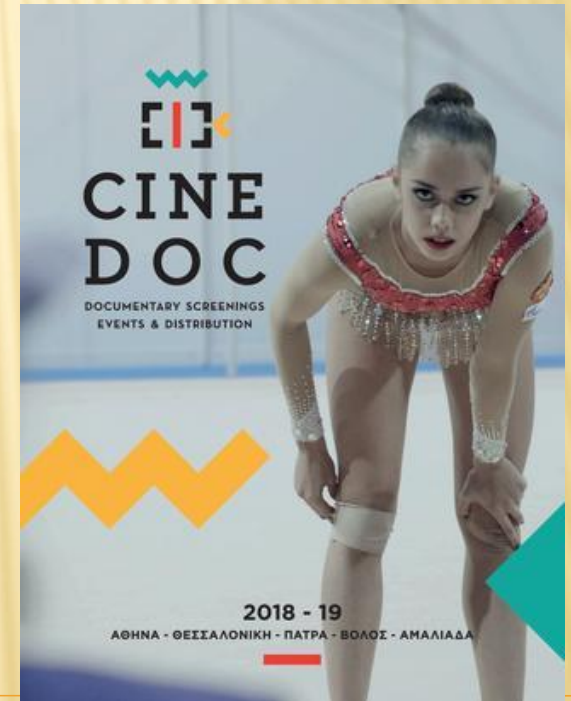
CineDoc Βόλου

Σάββατα με Ντοκιμαντέρ στο «Αχιλλειον»

Ώρα έναρξης: 19.30

Fb: CineDoc Volos

www.cinedoc.gr

Βασικές αρχές της αφηγηματικής κατασκευής

- Πλοκή και ιστορία. **Πλοκή**= όλα όσα είναι οπτικά και ακουστικά παρόντα στην ταινία που παρακολουθούμε. **Ιστορία**= το σύνολο όλων των γεγονότων (που παρουσιάζονται στην ταινία αλλά και συνάγει ο θεατής)
- Αίτιο και αποτέλεσμα
- Χρόνος. Χρονική σειρά (αναδρομή, προδρομή), διάρκεια, συχνότητα (ένα γεγονός της ιστορίας παρουσιάζεται μόνο μια φορά στην πλοκή)
- Χώρος
- Αρχή, μέση, τέλος

Το Σενάριο (προ-παραγωγή)

Μοντέλο των τριών πράξεων. Το ταξίδι του ήρωα

Πρώτη πράξη: το «εναρκτήριο γεγονός», παρουσιάζονται οι χαρακτήρες και το πρόβλημα, η αναζήτηση ή η σύγκρουση.

Δεύτερη πράξη: εμφανίζονται νέες πληροφορίες και γίνονται ανατροπές.

Τρίτη πράξη: ο πρωταγωνιστής φτάνει στη λύση/κάθαρση.

Το Πλάνο (mise en scène) (παραγωγή)

Ο έλεγχος του σκηνοθέτη πάνω σε όσα εμφανίζονται στο κινηματογραφικό πλάνο. Το στήσιμο του γεγονότος για την κάμερα. Περιλαμβάνει: το σκηνικό, τον φωτισμό, τα κοστούμια, τη συμπεριφορά των ηθοποιών

Όψεις του πλάνου

Το σκηνικό (διακοσμητικό ή αφηγηματικό). Εξωτερικό (υπάρχουσα τοποθεσία) ή εσωτερικό γύρισμα (στούντιο). Χρήση απαραίτητου φροντιστηριακού υλικού (props)

Τα κοστούμια: αφηγηματικός ρόλος, ενδεικτικά χαρακτήρων

Ο φωτισμός: όχι απλώς φωταγώγηση, συμβολή στη δημιουργία σύνθεσης ενός πλάνου.

Ο Φωτισμός

3 μείζονα στοιχεία του κινηματογραφικού φωτισμού: η ποιότητα, η κατεύθυνση και η πηγή

Ποιότητα: η ένταση της φωταγώγησης. Ο σκληρός φωτισμός δημιουργεί σαφώς διαγεγραμμένες σκιές, ο μαλακός μια διάχυτη φωταγώγηση

Ο Φωτισμός

Κατεύθυνση: η διαδρομή του φωτός από την πηγή έως το φωτιζόμενο αντικείμενο.

Μετωπικός φωτισμός: εξαλείφει τις σκιές και κάνει μια εικόνα να μοιάζει επίπεδη.

Ο Φωτισμός

Πλάγιος φωτισμός: κάνει ανάγλυφο το πρόσωπο ενός χαρακτήρα

Οπίσθιος φωτισμός: δημιουργεί σιλουέτες και σε συνδυασμό με μετωπικές πηγές φωτός δημιουργεί διακριτικά περιγράμματα.

Φωτισμός από κάτω: παραμορφώνει τα χαρακτηριστικά, χρησιμοποιείται για εφέ τρόμου.

Φωτισμός από πάνω: τονίζει χαρακτηριστικά ενός προσώπου/αντικειμένου

Πηγή: φυσικός και τεχνητός φωτισμός

Γνωρίσματα ενός Πλάνου

Ισορροπία στη σύνθεση: κατά πόσο οι περιοχές του χώρου της οθόνης έχουν ίσα καταναμημένες μάζες και σημεία ενδιαφέροντος.

Τρόποι ισορροπίας:

- 1) κεντράρισμα κάδρου στο ανθρώπινο σώμα/ σε μια μοναδική φιγούρα στο κέντρο του κάδρου
- 2) διμερής συμμετρία- το δεξιό μισό του κάδρου ισορροπεί με το αριστερό μισό

Γνωρίσματα ενός Πλάνου

Γωνίες λήψεως:

- 1) ευθεία γωνία λήψεως
- 2) πλονζέ- κοιτάμε προς τα κάτω το καδραρισμένο υλικό
- 3) κοντρ πλονζέ- κοιτάμε προς τα πάνω το καδραρισμένο υλικό

Γνωρίσματα ενός Πλάνου

Απόσταση:

- 1) **πολύ γενικό πλάνο**, η ανθρώπινη φιγούρα μόλις φαίνεται, κυρίως για τοπία και πόλεις
- 2) **γενικό πλάνο**, οι φιγούρες φαίνονται καλύτερα (από το γόνατο και πάνω), αλλά το φόντο εξακολουθεί να κυριαρχεί
- 3) **μεσαίο πλάνο**, το ανθρώπινο σώμα καδράρεται από τη μέση και πάνω
- 4) **κοντινό πλάνο** (γκρο πλαν), πλάνο που δείχνει μόνο το κεφάλι, τα χέρια ή πόδια ή ένα μικρό αντικείμενο
- 5) **πολύ κοντινό πλάνο**, ξεχωρίζει ένα μέρος του προσώπου, μια λεπτομέρεια

Υποκειμενικό πλάνο: όταν το καδράρισμα μας παρακινεί να το δούμε από την σκοπιά ενός χαρακτήρα, συχνά κάμερα στο χέρι

Ήχος

Παίζει ενεργό ρόλο στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και ερμηνεύουμε μια εικόνα. Διηγητικός ήχος, αφηγείται και κατευθύνει την προσοχή του θεατή.

3 τύποι ήχου στον κινηματογράφο: ο λόγος, η μουσική και οι θόρυβοι. Σημασία της σιωπής, για έμφαση στην εικόνα. Voice-over.

Προσοχή: ο ήχος είναι το μόνο που δεν επιδέχεται βελτίωση στο μοντάζ

Μοντάζ

Συνδυασμός ενός πλάνου με το επόμενο, με κόψιμο, με στόχο τη χρονική συνέχεια. Διαδοχικά μικρότερου μήκους πλάνα δημιουργούν γρήγορο ρυθμό και το αντίθετο. Μοντάζ συνέχειας- παράγει ομαλή αφηγηματική ροή, με τα αντίστοιχα πλάνα, το ρακόρ βλεμμάτων και το κόψιμο στην κίνηση

Γνωρίσματα ενός Πλάνου

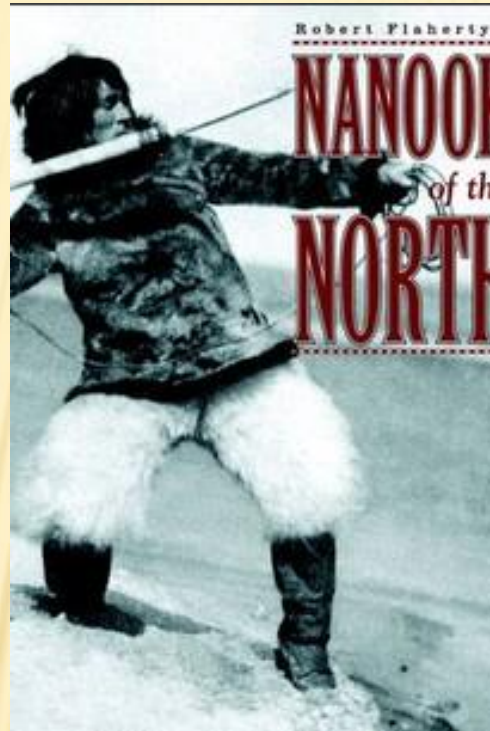
Το Κινούμενο κάδρο: Η κίνηση χαρακτηριστικό γνώρισμα του κινηματογράφου

Είδη κινήσεων:

- 1) **πανοραμίκ**, το κάδρο σαρώνει τον χώρο οριζοντίως
- 2) **βερτικάλ**, ο χώρος ξετυλίγεται από κάτω προς τα πάνω ή αντίστροφα
- 3) **τράβελινγκ**, η κάμερα μετακινείται προς οποιαδήποτε θέση πάνω στο έδαφος
- 4) **πλάνο γερανού/drone**, η κάμερα ανεβαίνει/κατεβαίνει στο έδαφος

Μονοπλάνο: ασυνήθιστα μακρύ πλάνο, συνήθως σε μεσαίο ή γενικό κάδρο, το οποίο δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην υποκριτική και το σκηνικό. Πλαν σεκάνς- όταν μια ολόκληρη σκηνή δίνεται σε ένα μόνο πλάνο

Ντοκιμαντέρ. Η άλλη όψη του κινηματογράφου

Ο Νανούκ του Βορρά, Robert Flaherty, 1922

Τα Είδη του Ντοκιμαντέρ

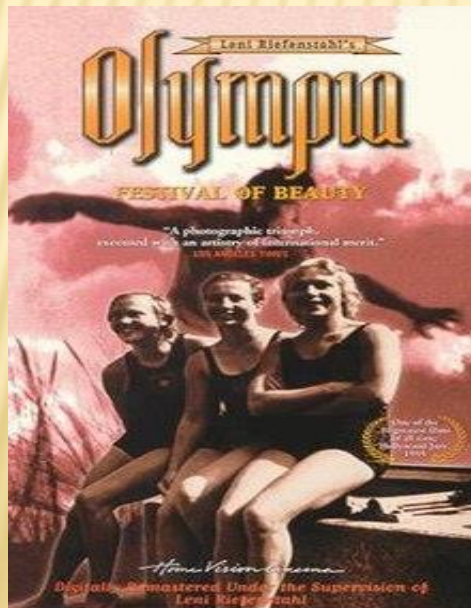
Τα ντοκιμαντέρ διακρίνονται:

- Ανάλογα με το **θέμα** τους (κοινωνικό, περιβαλλοντικό, πολιτικό, ιστορικό, επιστημονικό)
 - Ανάλογα με την **πρόθεσή** τους (πληροφόρηση, καλλιτεχνική έκφραση, πολιτική υποκίνηση)
 - Ανάλογα με τον **κυρίαρχο τρόπο αφήγησης**
-

Είδη αφήγησης στο Ντοκιμαντέρ

Ποιητική μορφή. Υποκειμενικές εντυπώσεις, ασυνάρτητες ενέργειες, χαλαρές σχέσεις. Θυσιάζονται οι συμβάσεις του μοντάζ, με στόχο τη δημιουργία λυρισμού και συναισθημάτων.

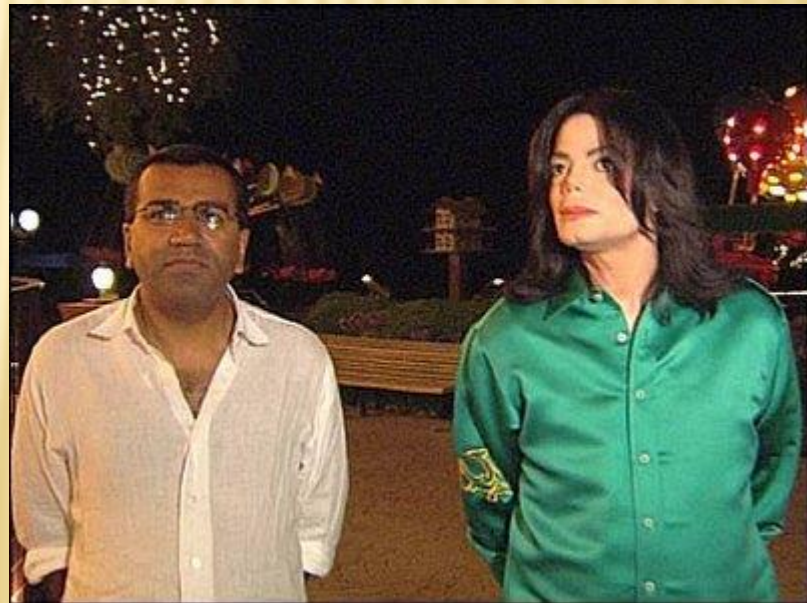
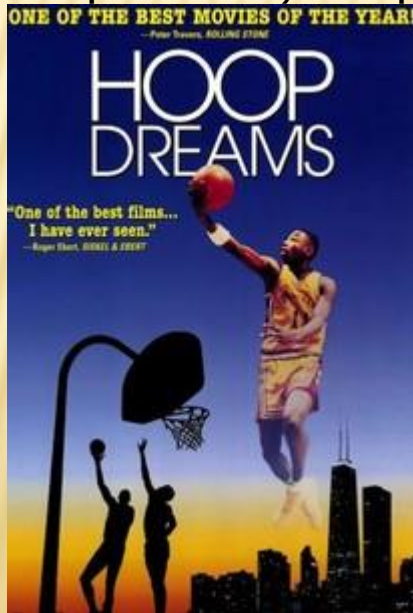
Επεξηγηματική μορφή/έκθεση. Έκθεση πληροφοριών πάνω σε ένα θέμα, μέσα από προσωπική αφήγηση ή συνεντεύξεις. Οπτικοακουστικό δοκίμιο/διάλεξη με στόχο την πληροφόρηση και την παρουσίαση μιας άποψης.

Είδη αφήγησης στο Ντοκιμαντέρ

Ντοκιμαντέρ της παρατήρησης. Σύλληψη της πραγματικότητας με τον μεγαλύτερο ρεαλισμό. Οι σκηνοθέτες παρακολουθούν τους χαρακτήρες στις αληθινές τους δράσεις, αντί να τους καθοδηγούν με σκηνοθετικές οδηγίες ή να στήνουν καταστάσεις.

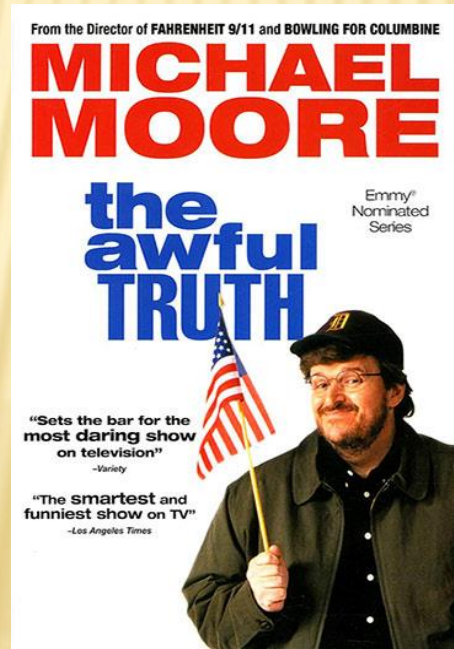
Συμμετοχικό ντοκιμαντέρ. Ο σκηνοθέτης συναντιέται με τους πρωταγωνιστές και βιώνει μαζί τους όσα καταγράφει η κάμερα.

Είδη αφήγησης στο Ντοκιμαντέρ

Αντανακλαστική μορφή. Αντί ο σκηνοθέτης να εμπλακεί με τους κοινωνικούς πρωταγωνιστές, εμπλέκεται με τον θεατή, μιλώντας του όχι μόνο για τα ιστορικά γεγονότα, αλλά καθώς επίσης και για τα προβλήματα και τα ζητήματα που συνδέονται με αυτά.

Παραστασιακή μορφή. Ο σκηνοθέτης εμπλέκεται με το αντικείμενο του ντοκιμαντέρ και μέσα από την εμπειρία του παρουσιάζει το ευρύτερο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής.

Σας ευχαριστώ

Ελένη Χρυσοπούλου

Θεωρητικός Κινηματογράφου Α.Π.Θ.

Υπεύθυνη Διοργάνωσης CineDoc Βόλου
EChrysop@gmail.com